

A honvédség és a „zsidókérdés” a két világháború közötti Magyarországon

A két világháború közötti Magyarországon a haderő – Nemzeti Hadsereg majd magyar királyi Honvédség – és annak tagjai viszonya meglehetősen sajátosan alakult a „zsidókérdéshez”. Az Osztrák-Magyar Monarchia haderőiben a „zsidókérdésnek” nem volt igazán jelentősége. A haderő hivatásos tagjai között – ha kisebb számban is, mint a birodalomban képviselt arányuk alapján lehettek volna – jelenvoltak a zsidószármazású – nem egy esetben a hitüket is megtartó és gyakorló – tisztek, sőt tábornokok.

A világháborús összeomlást követően a magyarországi forradalmak és ellenforradalom időszakában az újjászerveződő önálló magyar haderőben is hivatásos és tartalékos zsidószármazású tisztek szolgáltak.

A szegedi ellenkormány által szervezett Nemzeti Hadseregben ez ugyanígy érzékelhető volt, miközben az alacsonyabb és nem egy esetben tartalékos tisztek körében erős antiszemita jelenségek voltak érzékelhetőek.

Ez a helyzet az 1920-as években konszolidálódott és nem volt igazán antiszemita megnyilvánulás érzékelhető a honvédségben, de a csendőrségben sem. Számos zsidószármazású személy szolgált azokban, illetve volt a honvédség nyugállományú tábornokai tisztjei körében.

Gömbös Gyula bemutatkozó miniszterelnöki beszédében mintegy új viszony kialakítást ajánlotta a magyarországi zsidóságnak és a háborús emlékeit idézte a bátor és hős zsidókról.

A magyarországi zsidótörvények elfogadását követően, a származásigazolások során vált meghatározó kérdéssé a „zsidókérdés”. A honvédség hivatásos állományának egy része a bajtársi szellemre hivatkozva elutasította a megkülönböztetést és a szolgálatban való megmaradás lehetőségét biztosították – igaz jelentős korlátozások árán – a „származási gondokkal” küzdőknek.

A különböző felhívások, tiltakozások ellenére a helyzet nem változott és a tartalékos tisztek esetében bekövetkezett a „jogfosztás”, a rendfokozat és az egyenruha viselési jog megvonása, a kitüntetések viselésétől eltiltás, stb.

A honvédségből kikerült zsidószármazású – annak minősülő – hivatásos tisztek többsége 1944-ben a katonai ellenállási mozgalom tagja lett, így Sólyom László, dr. Tartsay Vilmos, Révay Kálmán, stb.